

6. Khvedchuk K., Sinichenko V., Topf B. Estimating a Natural Level of Financial Dollarization in Ukraine. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2019. № 247. С. 38–44.

УДК 336.7:502.131.1(477)

Середа О.О., к.е.н., доцент,
Київський національний університет
технологій та дизайну,
м. Київ, Україна

ESG-ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТИ

Розвиток фінансової системи України відбувається в умовах посилення вимог до сталого розвитку, зростання ролі екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у прийнятті фінансових рішень та поглиблення євроінтеграційних процесів. Це зумовлює поступову трансформацію інституційного середовища фінансової системи, у межах якого змінюються підходи до регулювання, нагляду та розподілу фінансових ресурсів. У сучасних умовах фінансові інститути дедалі більше орієнтуються на довгострокову стійкість, водночас імплементація ESG-підходів в Україні відбувається нерівномірно та супроводжується інституційними, регуляторними й ринковими обмеженнями. Посилення інтеграції України до європейського фінансового простору вимагає адаптації національної системи регулювання до міжнародних стандартів сталого фінансування, що підвищує значущість дослідження інституційних аспектів ESG-трансформації як ключового напрямку модернізації фінансової системи.

У інституційному вимірі ESG виступає механізмом модернізації правил, норм і стандартів діяльності фінансових інститутів. Його впровадження зумовлює перегляд регуляторних підходів, посилення вимог до розкриття нефінансової інформації, удосконалення систем корпоративного управління та інтеграцію ризик-орієнтованого підходу з урахуванням екологічних і соціальних факторів. Роль ESG-підходу також проявляється у зміні функціонального навантаження фінансових посередників, які переходять від традиційного перерозподілу фінансових ресурсів до активного впливу на сталий розвиток економіки через фінансування екологічно та соціально відповідальних проєктів

[1,2]. Це сприяє формуванню нових інституційних практик, зокрема розвитку зеленого фінансування, соціального інвестування та відповідального банкінгу. Крім того, ESG-підхід підвищує рівень довіри до фінансової системи, зміцнює її стійкість до кризових явищ та забезпечує узгодженість національного інституційного середовища з міжнародними стандартами. Інституційна архітектура впровадження ESG в Україні формується як поліцентрична система, у межах якої поєднуються регуляторні, координаційні та ринкові механізми інтеграції принципів сталого розвитку у фінансову систему. Її специфіка полягає не лише у наявності формальних інститутів, а у поступовому переосмисленні їх функціональної ролі – від контролю до стимулювання відповідальної фінансової поведінки. Ринковий рівень представлений фінансовими установами, що виступають провідниками ESG-трансформації через імплементацію відповідних критеріїв у кредитно-інвестиційні рішення, управління ризиками та корпоративне управління. Саме на цьому рівні відбувається практична інтерналізація ESG-принципів у фінансові процеси.

Інструментами виступають регуляторні вимоги до розкриття нефінансової інформації, стандарти ESG-звітності, інтеграція ESG-ризиків у системи пруденційного нагляду, а також використання фінансових продуктів сталого спрямування, зокрема зелених і соціальних облігацій, ESG-орієнтованого кредитування та відповідального інвестування. Процедурний вимір реалізації ESG-трансформації проявляється у стандартизації процесів оцінювання впливу проєктів на довкілля та суспільство, впровадженні систем внутрішнього контролю та аудиту ESG-ризиків, а також у формуванні механізмів підзвітності та прозорості. Це зумовлює появу нових інституційних практик, у межах яких фінансові інститути виконують не лише функцію перерозподілу ресурсів, а й роль агентів структурної модернізації економіки.

У результаті проведеного наукового дослідження встановлено, що інституційні бар'єри ESG-трансформації фінансової системи України мають системний характер і зумовлені дисбалансом між імплементацією міжнародних стандартів сталого фінансування та реальними можливостями національного інституційного середовища щодо їх адаптації. З'ясовано, що ключовими чинниками обмеження виступають фрагментарність нормативно-правового регулювання, недостатня узгодженість регуляторних підходів та низький рівень інституційної координації. Відсутність цілісної інституційної рамки ESG проявляється у несистемності вимог до розкриття нефінансової інформації, неоднорідності методик оцінювання ESG-ризиків та обмеженій стандартизації звітності, що знижує прозорість фінансового сектору та ускладнює інтеграцію ESG-критеріїв у процеси прийняття рішень. Інституційна інерційність

фінансових інститутів, орієнтованих на короткострокові фінансові результати, стримує впровадження довгострокових ESG-підходів, дефіцит якісних даних та методичного забезпечення підвищує рівень невизначеності при оцінюванні ESG-ризиків, обмежуючи ефективність їх урахування у фінансовій діяльності. Недостатній розвиток інституцій довіри та корпоративного управління, разом із обмеженим доступом до довгострокових фінансових ресурсів, формує слабкі стимули до впровадження ESG-принципів у практику фінансових установ.

Отже, отримані результати свідчать, що подолання інституційних бар'єрів потребує системної трансформації регуляторного середовища, уніфікації стандартів ESG-звітності та посилення інституційної спроможності. Запропоновано такі напрями вдосконалення інституційного забезпечення ESG-трансформації фінансової системи України:

- формування цілісної нормативно-інституційної рамки ESG з уніфікованими підходами до оцінювання та розкриття ESG-ризиків;
- гармонізація національного регулювання зі стандартами ЄС, зокрема впровадження таксономії сталих видів діяльності та вимог до нефінансової звітності;
- посилення координації між державними органами та фінансовими регуляторами шляхом створення ефективних механізмів міжвідомчої взаємодії;
- інтеграція ESG-факторів у систему фінансового нагляду та управління ризиками;
- розвиток методичного забезпечення та інформаційної бази оцінювання ESG-ризиків;
- підвищення інституційної спроможності фінансових установ через імплементацію ESG-критеріїв у внутрішні політики управління.

ESG-трансформація фінансової системи України зумовлена євроінтеграційними процесами та зростанням ролі сталого розвитку і виступає чинником зміни регуляторних підходів, фінансового посередництва та управління ризиками. Інституційна архітектура ESG перебуває на етапі формування і характеризується поліцентричністю, проте її ефективність обмежується фрагментарністю нормативного середовища, недостатньою координацією та слабкою стандартизацією ESG-звітності. Додатковими стримуючими чинниками є дефіцит якісних даних і інерційність фінансових інститутів. Удосконалення інституційного забезпечення пов'язане з уніфікацією регуляторних підходів, гармонізацією із стандартами ЄС, розвитком методичного забезпечення та посиленням міжінституційної взаємодії, що створює передумови для підвищення стійкості фінансової системи.

Література

1. Сталий розвиток фінансового сектору. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/esg> (дата звернення: 15.04.2026).
2. Дерій Ж., Коваленко Є. Імплементация критеріїв ESG у стратегіях цифрової трансформації банків України в умовах євроінтеграції. Науковий вісник Полісся. 2025. № 2 (31). С. 445–457.

УДК 336.7:330.837

Бублик Є.О., д.е.н., с.н.с.,
ДУ «Інститут економіки та
прогнозування НАН України»,
м. Київ, Україна

МЕХАНІЗМИ ПРАКТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОНОВЛЕННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ НА ЕТАПІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Сучасні умови воєнно-повоєнного розвитку України обумовлюють необхідність перегляду підходів до формування грошово-кредитної політики. Традиційна модель, заснована на інфляційному таргетуванні та принципі ринкової нейтральності, демонструє обмежену ефективність в умовах глибоких структурних дисбалансів. Зокрема, спостерігається ситуація, коли банківська система характеризується високим рівнем ліквідності, проте значна її частина акумулюється у короткострокових безризикових інструментах, що обмежує інвестиційне забезпечення реального сектору економіки. Це зумовлює необхідність переходу до моделі грошово-кредитної політики, орієнтованої на забезпечення справедливого економічного зростання, в межах якої капітал розглядається як ресурс суспільного розвитку, а не виключно як джерело прибутку. Такий підхід передбачає інтеграцію суспільного інтересу у фінансове посередництво та формування нових механізмів монетарного регулювання.

Теоретичною основою такого підходу є сучасні концепції місіє-орієнтованої економіки та підприємницької держави, яка, зокрема, націлена на виконання активної ролі державою в частині формування ринків і спрямуванні інвестиційних потоків [1]. Водночас, набуває широкого визнання необхідність врахування балансу між соціальними потребами та природними ресурсними